

V Bruseli 27. februára 2026
(OR. en)

6851/26

RECH 86
RELEX 296

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 27. februára 2026

Komu: Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie

---

Č. dok. Kom.: COM(2026) 96 final

Predmet: SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU
Druhá dvojročná správa o vykonávaní
globálneho prístupu k výskumu a inováciám za obdobie 2023-2025

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2026) 96 final.

Príloha: COM(2026) 96 final

V Bruseli 27. 2. 2026
COM(2026) 96 final

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

**Druhá dvojročná správa o vykonávaní
globálneho prístupu k výskumu a inováciám za obdobie 2023-2025**

1. Úvod

Oznámenie o globálnom prístupe k výskumu a inováciám¹ bolo prijaté v máji 2021 v čase, keď bol svet výrazne iný ako dnes. Napriek tomu stále platia jeho všeobecné ciele a zásady, ako je obrana a podpora základných hodnôt v oblasti výskumu a inovácií, úsilie o rovnaké podmienky a reciprocity pri medzinárodnej spolupráci v oblasti výskumu a inovácií, spoločný boj proti celosvetovým výzvam, ako sú zmena klímy, strata biodiverzity a celosvetové zdravotné krízy, ako aj prijatie odstupňovaného a diferencovaného prístupu k spolupráci s krajinami a regiónmi mimo EÚ.

Medzinárodná spolupráca v oblasti výskumu a inovácií prispieva k zvyšovaniu excelentnosti a konkurencieschopnosti, poskytuje prístup k medzinárodným odborným znalostiam, rozvíja riešenia celosvetových výzev a podporuje spoločné vedecké a technické normy, čím znižuje obchodné prekážky a zlepšuje prístup na potenciálne trhy. Okrem toho rozvíja politický a diplomatický kapitál a prispieva k dosahovaniu geopolitických cieľov EÚ. Jej podpora je zakotvená v článku 180 písm. b) Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Vo veku geostrategického súperenia musí byť EÚ pribojnejšia pri presadzovaní svojich strategických záujmov a zároveň musí posilňovať spoluprácu s podobne zmýšľajúcimi partnermi². Pri vykonávaní globálneho prístupu sa preto musí zohľadniť nová geopolitická realita a prelomový pokrok v oblasti vedy a technológií. Prvá dvojročná správa o vykonávaní prijatá v roku 2023 reagovala na tieto skutočnosti, napríklad zdôraznením podpory EÚ Ukrajine po začiatku komplexnej protiprávnej invázie Ruska.

V uplynulých dvoch rokoch EÚ podnikla rozhodné kroky v reakcii na tieto výzvy prijatím kľúčových iniciatív, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby sa udržala na čele inovácií a aby jej systém výskumu a inovácií zostal otvorený a bezpečný³. EÚ je a naďalej bude strážkyňou multilateralizmu, medzinárodného poriadku založeného na pravidlách a tvorby politiky založenej na faktoch, čo je v dnešnom svete nevyhnutné na ochranu základných princípov demokracie vrátane odolnejších a silnejších demokratických spoločností. Keďže zásady a hodnoty, ktoré EÚ presadzuje, sú na celom svete čoraz ohrozenejšie, EÚ sa musí viac ako kedykoľvek predtým zasadzovať za akademickú slobodu a slobodu vedeckého výskumu, ako aj za rozmanitosť, rovnosť a inklúziu. To znamená podporu rovnosti a nediskriminácie žien, ako aj iných skupín, ktorým hrozí zvýšené rizikom diskriminácie, a zabezpečenie ich plnej a faktickej účasti na systémoch výskumu a inovácií. Tieto hodnoty nie sú len morálnym imperatívom, ale patria medzi najsilnejšie stránky EÚ v celosvetovej súťaži o talenty.

---

¹ COM(2021) 252 final.

² https://commission.europa.eu/document/download/833e082a-0c39-4bc6-a119-e0760ebc7360_en?filename=mission-letter-zaharieva.pdf.

³ Takýmito iniciatívami sú napríklad stratégia hospodárskej bezpečnosti [JOIN(2023) 20 final], odporúčanie Rady o posilnení bezpečnosti výskumu (C/2024/3510), spoločné oznámenie *Posilnenie hospodárskej bezpečnosti EÚ* [JOIN(2025) 977 final], Kompas konkurencieschopnosti [COM(2025) 30 final], Stratégia pre startupy a scaleupy [SWD(2025) 138 final], Európska stratégia pre výskumné a technologické infraštruktúry [COM(2025) 497 final/2], Európska stratégia pre umelú inteligenciu vo vede [COM(2025) 724 final], Dohoda o čistom priemysle [COM(2025) 85 final] a iniciatíva Vyberte si Európu (https://commission.europa.eu/topics/research-and-innovation/choose-europe_en?prefLang=sk&etrans=sk).

Táto správa ponúka prehľad práce Komisie pri vykonávaní globálneho prístupu k výskumu a inováciám a súvisiacich záverov Rady⁴ od uverejnenia prvej dvojročnej správy o vykonávaní v roku 2023⁵. Jej cieľom je poskytnúť prehľad o tom, ako EÚ reaguje na nové výzvy a požiadavky v oblasti výskumu a inovácií v čoraz konkurenčnejšom a nestálejšom medzinárodnom prostredí, a tým chrániť svoje strategické záujmy.

2. OPĀTOVNÉ POTVRDENIE ZĀVĀZKU EÚ K MEDZINĀRODNEJ OTVORENOSTI A ZĀKLADNÝM HODNOTĀM V OBLASTI VÝSKUMU A INOVĀCIĀ

EÚ spolu s partnermi na celom svete realizovala multilaterálny dialóg o zásadách a hodnotách medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií, ktorého výsledkom bolo schválenie Bruselského vyhlásenia na medzinárodnej ministerskej konferencii vo februári 2024. Komisia navrhla začať ďalšiu fázu dialógu rozšírením jeho geografického dosahu a tematického rozsahu. Komisia takisto začala vytvárať európsky rámec pre vedeckú diplomaciu a predložila správu s odbornými odporúčaniami, ktorú spoločne vypracovali vedci a diplomati. Vďaka pridruženiu Nového Zélandu, Kanady, Spojeného kráľovstva, Kórejskej republiky, Švajčiarska a Egypta k programu Horizont Európa EÚ úspešne pokračuje vo vytváraní pevných väzieb v oblasti výskumu a inovácií s kľúčovými partnermi v zahraničí.

2.1. Zásady a hodnoty medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií

V nadväznosti na začatie multilaterálneho dialógu o zásadách a hodnotách medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií v júli 2022 sa Komisia zapojila do diskusie so svojimi globálnymi partnermi o otázkach týkajúcich sa excelentnosti výskumu, zhodnocovania vedomostí, bezpečnosti výskumu a spravodlivých partnerstiev v oblasti výskumu a inovácií s krajinami s nízkymi a strednými príjmami. Vyvrcholením bola medzinárodná ministerská konferencia, ktorá sa konala počas belgického predsedníctva Rady EÚ vo februári 2024 a na ktorej bolo schválené ministerské vyhlásenie o zásadách a hodnotách medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií, známe ako Bruselské vyhlásenie⁶.

V nadväznosti na požiadavku uvedenú v záveroch Rady o globálnom prístupe k výskumu a inováciám vypracovať program európskej vedeckej diplomacie⁷ a následnú diskusiu v Rade pre konkurencieschopnosť v júli 2023 Komisia poverila skupinu vedcov a diplomatov, aby

⁴ 12301/21 RECH 425.

⁵ Napríklad: *Oveľa viac než len trh* (Lettova správa), *Budúcnosť európskej konkurencieschopnosti* (Draghiho správa), *Spoločne bezpečnejší: posilnenie európskej civilnej a vojenskej pripravenosti a pohotovosti* (Niimistöho správa), *Zosúladiť, konať, urýchliť* (Heitorova správa).

⁶ Pozri https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/94d6bb42-1fe7-478c-b6b4-d0be4dfb0204_en?filename=brussels-ministerial-statement-2024-02.pdf. Turecká republika schválila ministerské vyhlásenie bez prílohy.

⁷ 12301/21 RECH 425.

predložila konkrétne odporúčania pre budúci európsky rámec pre vedeckú diplomáciu⁸. Odporúčania vypracované 130 odborníkmi na vedeckú diplomáciu, v ktorých sa navrhujú strategické, operačné a podporné nástroje potrebné na podporu vedúceho postavenia Európy v oblasti vedeckej diplomacie, boli uverejnené vo februári 2025 v znaleckom posudku⁹. Významným míľnikom v tomto procese bola prvá konferencia o európskej vedeckej diplomácii, ktorá sa konala v decembri 2023 a ktorá umožnila komunite európskej vedeckej diplomacie uvažovať o strategickom prístupe¹⁰.

Komisia podporila cielené semináre a diskusie, vrátane seminárov o vedeckej diplomácii v Stredozemí a o cezhraničnom hospodárení s vodami na rieke Níl, aby ukázala hodnotu vedeckej diplomacie v praxi. V októbri 2025 sa uskutočnil prvý dialóg medzi Africkou úniou a Európskou úniou o vedeckej diplomácii, ktorý viedol k uznaniu vedeckej diplomacie ako nového smeru v rámci politického dialógu na vysokej úrovni medzi AÚ a EÚ o vede, technológiách a inováciách. Okrem toho Komisia podporila Alianciu vedeckej diplomacie EÚ¹¹, ktorá združuje popredné inštitúcie v tejto oblasti.

V apríli 2024 EÚ podpísala ministerskú deklaráciu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) o transformačných politikách v oblasti vedy, technológií a inovácií pre udržateľnú a inkluzívnu budúcnosť, ktorou sa posilňujú spoločné zásady a hodnoty v medzinárodnej spolupráci v oblasti výskumu a inovácií vrátane reciprocity, transparentnosti, zodpovednosti a vzájomného prospechu¹². EÚ spolupredseda pracovnej skupine G7 pre otvorenú vedu, ktorá prispieva k medzinárodnému zosúladieniu a spolupráci v oblasti rozvoja a vykonávania politiky otvorenej vedy. EÚ a jej členské štáty takisto poskytli podporu výskumným pracovníkom v ohrození, najmä prostredníctvom projektu SAFE¹³.

V súlade s uznesením Európskeho parlamentu zo 17. januára 2024 začala Komisia vypracúvať špecializovanú štúdiu uverejnenú v októbri 2025, ktorej cieľom je poskytnúť podklady pre legislatívny návrh o podpore a ochrane slobody vedeckého výskumu v EÚ¹⁴. Komisia na medzinárodnej úrovni propagovala Európsky kódex etiky a integrity výskumu¹⁵ a Globálny etický kódex pre spravodlivé partnerstvá v oblasti výskumu¹⁶, pokračovala v organizovaní fóra Národnej etickej rady (NEC) dvakrát ročne a aktívne sa podieľala na iniciatíve Volunteers in Research and Ethics (VolREthics – Dobrovoľníci v oblasti výskumu a etiky)¹⁷. Zavedenie kritéria oprávnenosti plánu rodovej rovnosti (GEP) v programe

⁸ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/launch-eu-science-diplomacy-working-groups-results-call-expressions-interest-published-2023-12-06_en?prefLang=sk&etrans=sk.

⁹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/0841de12-0dd2-4459-b59c-050943c04acd_en.

¹⁰ <https://eu-science-diplomacy.service-facility.eu/>.

¹¹ <https://www.science-diplomacy.eu/>.

¹² <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0501>.

¹³ <https://saferesearchers.eu/>.

¹⁴ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0ad627da-a7ed-11f0-a7c5-01aa75ed71a1/language-en>.

¹⁵ <https://allea.org/code-of-conduct/>.

¹⁶ <https://www.globalcodeofconduct.org/>.

¹⁷ <https://www.inserm.fr/en/ethics/volrethics/>.

Horizont Európa¹⁸ bolo kľúčovým krokom pri presadzovaní rodovej rovnosti v oblasti výskumu a inovácií, a to aj na medzinárodnej úrovni.

2.2. Medzinárodný rozmer programu Horizont Európa

Najužšou formou spolupráce v oblasti výskumu a inovácií s krajinami mimo EÚ je účasť na rámcovom programe prostredníctvom pridruženia. Prvou krajinou mimo susedstva EÚ, ktorá sa pridružila k programu Horizont Európa, sa v júli 2023 stal Nový Zéland. V roku 2024 nasledovali Spojené kráľovstvo a Kanada a v roku 2025 Kórejská republika, Švajčiarsko a Egypt. Boli ukončené rokovania o pridružení s Japonskom a začali sa prieskumné rozhovory s Austráliou.

Pilier I programu Horizont Európa vyniká svojím medzinárodným rozmerom, keďže 8,7 % účastníkov pochádza z nepridružených krajín mimo EÚ, nasleduje pilier II (5,5 %), pilier III (2,5 %) a napokon akcie Rozširovania účasti a posilňovanie európskeho výskumného priestoru (WIDERA) (2,4 %). V pridružených krajinách sa nachádza 11,8 % účastníkov piliera I, 9,7 % účastníkov piliera II, 7,8 % účastníkov piliera III a 14,8 % účastníkov akcií Rozširovania účasti a posilňovania Európskeho výskumného priestoru (WIDERA) (2,4 %)¹⁹.

Zásadný význam pre vytváranie medzinárodných partnerstiev v oblasti výskumu a inovácií majú akcie Marie Curie-Sklodowskej, zložka programu Horizont Európa s najväčším medzinárodným rozmerom. Spomedzi výskumných pracovníkov vybraných v rámci štipendií v rámci akcií Marie Curie-Sklodowskej bolo 46 % z krajín mimo EÚ, konkrétne 37 % z nepridružených krajín mimo EÚ a 9 % z pridružených krajín. Akcie Marie Curie-Sklodowskej predstavujú približne 50 % celkovej účasti organizácií z nepridružených krajín mimo EÚ na programe Horizont Európa. V prípade mnohých krajín sa prostredníctvom akcií Marie Curie-Sklodowskej uskutočňuje viac ako 50 % ich celkovej účasti na projektoch programu Horizont Európa. V máji 2025 bola spustená nová koordinačná a podporná akcia na posilnenie medzinárodnej spolupráce a globálnej účasti na akciách Marie Curie-Sklodowskej²⁰.

EÚ naďalej financuje nadnárodný prístup k výskumným infraštruktúram vrátane tých, ktoré prevádzkuje Spoločné výskumné centrum Komisie²¹, a to aj pre používateľov z nepridružených krajín mimo EÚ s cieľom využiť úlohu týchto infraštruktúr ako uzlov medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií. EÚ podporuje aj medzinárodný prístup v rámci skupiny vysokých úradníkov G7 pre celosvetové výskumné infraštruktúry²². V roku 2024 Komisia schválila vyhlásenie z Brisbane²³, v ktorom vyzýva všetky zainteresované strany v oblasti výskumnej infraštruktúry, aby zintenzívnili spoluprácu v rámci medzinárodných výskumných infraštruktúr s cieľom riešiť celosvetové výzvy.

¹⁸ Vykonáva sa od výziev na predkladanie návrhov s termínmi od roku 2022.

¹⁹ Údaje podľa informačného prehľadu programu Horizont Európa k 2. 7. 2025.

²⁰ Celosvetová spolupráca v rámci akcií Marie Curie-Sklodowskej: Zlepšenie politiky a strategická podpora (<https://msca-glopol.eu/>).

²¹ https://joint-research-centre.ec.europa.eu/tools-and-laboratories/open-access-jrc-research-infrastructures_en?prefLang=sk.

²² <https://www.gsogri.org/>.

²³ <https://icri2024.au/about-icri/brisbane-statement/>.

V septembri 2025 Komisia prijala európsku stratégiu pre výskumné a technologické infraštruktúry, ktorá zahŕňa opatrenia na posilnenie ich medzinárodného rozmeru.

3. OBNOVA ROVNOVÁHY GLOBÁLNEHO PRÍSTUPU EÚ K VÝSKUMU A INOVÁCIÁM: SMEROM K ROVNAKÝM PODMIENKAM A RECIPROCITE

V záujme zachovania otvorenosti a bezpečnosti medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií EÚ v roku 2024 prijala odporúčanie Rady o zvýšení bezpečnosti výskumu s cieľom dosiahnuť rovnaké podmienky v európskom výskumnom priestore. EÚ podnikla rozhodné kroky na zvýšenie svojej odolnosti voči zahraničnému zasahovaniu a nátlaku prostredníctvom hodnotenia kritických technológií, podpory investícií do výskumu a inovácií v týchto oblastiach, obmedzenia prístupu k programu Horizont Európa, keď je to nevyhnutne potrebné, a zavedenia nových strategických partnerstiev.

Výskumní pracovníci sú pri medzinárodnej spolupráci čoraz viac vystavení bezpečnostným rizikám, pričom európsky výskum a inovácie sú konfrontované so zahraničným zasahovaním a zahraničnou manipuláciou s informáciami a s možnosťou zneužitia spôsobom, ktorý môže ovplyvniť bezpečnosť EÚ alebo porušiť hodnoty EÚ a základné práva. Vďaka odporúčaniam Rady o posilnení bezpečnosti výskumu²⁴, ktoré bolo prijaté v máji 2024, má teraz EÚ pevný základ na riešenie bezpečnostných rizík súvisiacich s medzinárodnou spolupracou v oblasti výskumu a inovácií. Týmto odporúčaním, ktoré sa vzťahuje nielen na Komisiu a členské štáty, ale aj na verejných financovateľov výskumu a univerzity, EÚ po prvýkrát vypracovala spoločnú definíciu bezpečnostných rizík v oblasti výskumu spolu so spoločným prístupom k hodnoteniu rizík v oblasti výskumu. V októbri 2025 Komisia zorganizovala prvú európsku hlavnú konferenciu o bezpečnosti výskumu s cieľom uľahčiť výmenu najlepších postupov.

Práca v oblasti bezpečnosti výskumu je súčasťou širšieho úsilia o zlepšenie hospodárskej bezpečnosti EÚ²⁵. Bezpečnosť výskumu by mala najmä pomôcť zabrániť úniku technológií, konkrétne nežiaducemu prenosu kritických poznatkov a technológií prostredníctvom medzinárodnej akademickej spolupráce, a zároveň zachovať prístup EÚ k akademickej slobode a slobode vedeckého výskumu.

Kľúčovou súčasťou tejto práce je posúdenie rizík spojených s určitými podpornými alebo kritickými technológiami, ako sú umelá inteligencia (AI), biotechnológie, pokročilé polovodiče a kvantové technológie, pričom toto posúdenie sa uskutočňuje za účasti členských štátov a ďalších zainteresovaných strán. Hoci uvedené posúdenia kritických technológií presahujú rámec politiky v oblasti výskumu a inovácií, výstupy tohto úsilia budú v nasledujúcich rokoch formovať aj medzinárodnú spoluprácu v oblasti výskumu a inovácií. Komisia spolupracuje s podobne zmýšľajúcimi krajinami v oblasti hospodárskej bezpečnosti, podporuje vlastné kapacity EÚ v oblasti kritických technológií a zavádza rôzne záruky na ochranu EÚ pred ich možným zneužitím.

²⁴ C/2024/3510.

²⁵ Pozri JOIN(2023) 20 final a JOIN(2025) 977 final.

Komisia v januári 2024 uverejnila bielu knihu o možnostiach posilnenia podpory výskumu a vývoja v oblasti technológií s potenciálom dvojakého použitia²⁶. Odvtedy viaceré strategické dokumenty poskytli ďalšie podnety na úvahy o výskume a vývoji v oblasti technológií s dvojakým použitím, pričom sa v nich posudzovali riziká týkajúce sa medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií v závislosti od zdôvodnenia výskumu a potenciálu dvojakého použitia²⁷.

Komisia takisto prijala ďalšie kroky na zaistenie bezpečnosti výskumu v rámci programu Horizont Európa tým, že výnimočne obmedzila účasť subjektov z členských štátov a niektorých krajín mimo EÚ v oblastiach kvantových technológií, technológií komunikačných sietí umelej inteligencie, batérií, vesmíru a kritických surovín²⁸. V pracovnom programe Horizont Európa na roky 2023 – 2024 sa článok 22 ods. 5 nariadenia Horizont Európa uplatňoval na 33 tém²⁹, kým v pracovnom programe na rok 2025 sa uplatňoval celkovo na 37 tém. Ďalšími zavedenými opatreniami sú napríklad dodatočné povinnosti týkajúce sa využívania výsledkov výskumu a právo Komisie namietat' proti prenosu duševného vlastníctva do krajín mimo EÚ, ktoré nie sú pridružené k programu³⁰.

Komisia sa takisto rozhodla obmedziť prístup k výskumu blízkeho trhu pre nepridružené krajiny mimo EÚ, keď sa usúdilo, že sa v nich neuplatňovali rámcové podmienky zabezpečujúce rovnaké podmienky spolupráce v oblasti výskumu a inovácií³¹. Subjekty, ktoré boli vyhodnotené ako vysokorizikóvi dodávatelia zariadení komunikačných sietí, sa nezúčastňujú na akciách súvisiacich s vývojom technológií komunikačných sietí v súlade s oznámením z júna 2023 o vykonávaní súboru nástrojov pre kybernetickú bezpečnosť 5G³².

4. ZDRUŽOVANIE GLOBÁLNEHO ÚSILIA O SPOLOČNÉ RIEŠENIE CELOSVETOVÝCH VÝZIEV

Pokiaľ ide o zelenú transformáciu, Komisia podporila vytvorenie Medzinárodnej platformy pre udržateľnosť oceánov (IPOS), pokračovala v podpore Transatlantickej aliancie pre oceánsky výskum a inováciu (AAORIA) a prijala nový spoločný plán s Medzivládnu oceánografickou komisiou UNESCO. V rámci Inovačnej misie sa podieľala na vedení misie

²⁶ COM(2024) 27 final.

²⁷ Pozri https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/new-publications-dual-use-provide-strategic-input-future-eu-ri-policies-2025-06-25_en?prefLang=sk&etrans=sk.

²⁸ S cieľom chrániť strategické aktíva, záujmy, autonómiu alebo bezpečnosť EÚ sa článkom 22 ods. 5 nariadenia o programe Horizont Európa umožňuje obmedziť účasť na právne subjekty usadené len v členských štátoch alebo v určených pridružených alebo iných tretích krajinách uvedených v pracovnom programe. Obmedzenia možno uplatniť aj na subjekty usadené v krajinách, ktoré sú na účasť oprávnené, ktoré však podliehajú priamej alebo nepriamej kontrole neoprávnenej krajiny alebo subjektu usadeného v neoprávnenej krajine.

²⁹ Vráťane zmien schválených v roku 2024. Okrem toho spoločný podnik pre európsku vysokovýkonnú výpočtovú techniku (EuroHPC) využil článok 22 ods. 5 v jednej akcii vo svojom pracovnom programe na rok 2023.

³⁰ Články 39 a 40 nariadenia o programe Horizont Európa.

³¹ Ak je to vhodné a riadne odôvodnené, článok 22 ods. 6 nariadenia o programe Horizont Európa umožňuje doplniť dodatočné kritériá oprávnenosti s cieľom zohľadniť osobitné politické požiadavky alebo povahu a ciele akcie.

³² C(2023) 4049 final.

Čistý vodík a misie Mestská transformácia, podporovala znalostné platformy pre zelený rast a naďalej sa angažovala na medzinárodnej úrovni vrátane iniciatívy skupiny G20 v oblasti biohospodárstva.

V oblasti digitálnej transformácie Komisia podporuje digitálne partnerstvá s globálnymi partnermi v oblastiach umelej inteligencie, kvantovej výpočtovej techniky a pripojiteľnosti. Podporila aj činnosti v oblasti globálneho zdravia, a to aj prostredníctvom tretieho programu partnerstva európskych a rozvojových krajín v oblasti klinického skúšania (Globálne zdravie EDCTP3). A napokon, Komisia podporuje inovačné činnosti na medzinárodnej úrovni prostredníctvom Európskej rady pre inovácie (EIC) a Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT), ako aj prostredníctvom zhodnocovania vedomostí.

4.1. V popredí globálneho úsilia k spravodlivej zelenej transformácii

Investície do výskumu a inovácií prostredníctvom programu Horizont Európa pomáhajú pri vykonávaní Parížskej dohody, Globálneho rámca pre biodiverzitu z Kchun-ningu a Montrealu a ďalších medzinárodných dohôd. Tieto investície takisto formovali programy a prispeli k práci viacerých organizácií na rozhraní vedy a politiky³³. Význam zapojenia EÚ je potrebné vnímať aj v súvislosti so zásadnými zmenami v prístupe Spojených štátov (USA) k otázkam zmeny klímy, životného prostredia a úlohy vedy pri tvorbe politiky.

V spoločnom oznámení o programe EÚ pre medzinárodnú správu oceánov³⁴ sa zdôrazňuje potreba získať rozsiahle poznatky o oceánoch s cieľom podporiť udržateľné riadenie. V štúdiu uskutočniteľnosti z roku 2023 sa zistilo, že poznatky sú fragmentované a často nedostatočné na prijímanie naliehavých rozhodnutí³⁵. V reakcii na to Komisia pracuje na vytvorení Medzinárodnej platformy pre udržateľnosť oceánov (IPOS) ako nového katalyzačného mechanizmu na informovanie verejných a súkromných činiteľov s rozhodovacou právomocou o udržateľnom využívaní a ochrane oceánov.

Komisia viedla vykonávanie vyhlásenia o Transatlantickej aliancii pre oceánsky výskum a inováciu (AAORIA) z roku 2022 na podporu spolupráce v oblasti výskumu oceánov v Atlantickom oceáne. K aliancii AAORIA sa pripojilo päť nových partnerov (Spojené kráľovstvo, Nórsko, Island, Senegal a Ghana), pričom jej činnosť sa zameriava na zvýšenie odolnosti pobrežných komunít, koordináciu pozorovania oceánov a zlepšenie modelovania.

Na konferencii OSN o oceánoch v roku 2025 Komisia oznámila iniciatívu na pozorovanie oceánov, pričom zdôraznila význam globálneho systému pozorovania oceánov a záväzok Komisie. Európska komisia a Medzivládna oceánografická komisia UNESCO (IOC-

³³ Vráťane Skupiny pre pozorovanie Zeme (GEO), Medzivládneho panela o zmene klímy (IPCC), Medzivládnej vedecko-politickej platformy pre biodiverzitu a ekosystémové služby (IPBES), Medzinárodného panela o zdrojoch (IRP) a ďalších iniciatív, ako je Svetové partnerstvo pre pôdu.

³⁴ JOIN(2022) 28 final.

³⁵ Európska komisia: Generálne riaditeľstvo pre námorné záležitosti a rybárstvo, *Seascope assessment – Feasibility study for the establishment of an Intergovernmental Panel for Ocean Sustainability (IPOS)* [Posúdenie morskej oblasti – štúdiá uskutočniteľnosti zriadenia Medzivládneho panela pre udržateľnosť oceánov (IPOS)], Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2771/903406>.

UNESCO) prijali spoločný plán na posilnenie spolupráce v rámci Dekády OSN pre vedy o oceánoch pre udržateľný rozvoj 2021 – 2030, čím zosúladili úsilie EÚ a UNESCO³⁶.

V roku 2023 Európska komisia v spolupráci s Komisiou Africkej únie zriadila Africko-európsku oceánsku strategickú skupinu, ktorú s finančnými prostriedkami EÚ riadi nadácia Afrika – Európa s cieľom podporovať vedeckú spoluprácu medzi oboma kontinentmi v oblasti oceánov.

V rámci Inovačnej misie 2.0³⁷ Európska komisia podporila urýchlenie prechodu na čistú energiu v súlade s Európskou zelenou dohodou. Svojou účasťou na vedení misie Čistý vodík³⁸ Komisia podnecuje medzinárodnú spoluprácu v oblasti výskumu a inovácií s cieľom podporiť rast globálneho hodnotového reťazca čistého vodíka. Od roku 2024 sa v rámci misie identifikovalo 101 projektov vodíkových údolí na úrovni EÚ a na celosvetovej úrovni³⁹ v 38 krajinách s cieľom uľahčiť realizáciu rozsiahlych integrovaných vodíkových údolí do roku 2030.

V rámci misie Mestská transformácia⁴⁰ a v nadväznosti na európsku misiu Klimaticky neutrálne a inteligentné mestá sa Komisia spolupodieľa na vedení práce so skupinou ambiciózných miest na celom svete s cieľom posilniť ich vízie emisnej neutrálnosti a urýchliť ich realizáciu. Od roku 2023 sa táto skupina rozrástla na 117 miest v 47 krajinách, pričom podpora sa poskytuje v rámci programu City2City, ktorý sa začal v novembri 2025.

V súlade so stratégiou Global Gateway⁴¹ EÚ pomáha partnerským krajinám získať prístup k environmentálnym údajom prostredníctvom iniciatív zameraných na posilnenie prepojenia vedy a politiky vrátane programu biodiverzity a správy chránených oblastí (BIOPAMA) a znalostného partnerstva pre zelený rast. Komisia takisto zriadila medzinárodnú platformu na správu vedomostí s cieľom vymieňať si informácie o normách, usmerneniach a možnostiach financovania v rámci iniciatívy Nový európsky Bauhaus⁴².

4.2. Presadzovanie digitálnej transformácie

V júni 2025 Komisia prijala medzinárodnú digitálnu stratégiu pre EÚ, v ktorej stanovila víziu EÚ na posilnenie jej medzinárodnej digitálnej spolupráce⁴³. Táto stratégia sa zameriava na zvýšenie európskej konkurencieschopnosti, podporu digitálnej agendy pre bezpečnosť Európy a jej partnerov a formovanie globálnej elektronickej správy vecí verejných a noriem.

Boli nadviazané digitálne partnerstvá s Japonskom, Kórejskou republikou, Singapurom a Kanadou⁴⁴. Tieto partnerstvá sa zameriavajú na spoluprácu pri rozvoji kľúčových

³⁶ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/2e5f29fb-cb0c-4d0d-8840-97ce0ee9730c_en?filename=ec_rtd_roadmap-cooperation-un-decade-ocean-science.pdf.

³⁷ Inovačná misia je kľúčové medzinárodné fórum, ktoré združuje krajiny zodpovedné za 90 % verejného financovania inovácií v oblasti energií.

³⁸ <https://mission-innovation.net/missions/hydrogen/>.

³⁹ <https://h2v.eu/>.

⁴⁰ <https://urbantransitionsmision.org/>.

⁴¹ JOIN(2021) 30 final.

⁴² <https://knowledge-management.new-european-bauhaus.europa.eu/>.

⁴³ JOIN(2025) 140 final.

⁴⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/policies/partnerships>.

technológií, ako sú umelá inteligencia, polovodiče, vysokovýkonná výpočtová technika, kvantová výpočtová technika, siete 5G/6G, správa údajov, šandardizácia a online platformy.

Rada EÚ – India pre obchod a technológie od mája 2023 položila základy spolupráce v kľúčových oblastiach vrátane polovodičov, digitálnej verejnej infraštruktúry, digitálnych zručností, umelej inteligencie, vysokovýkonnej výpočtovej techniky a šandardizácie IT a telekomunikácií. Rada EÚ – USA pre obchod a technológie dosiahla od svojho vzniku v roku 2021 významný pokrok, ktorý priniesol hmatateľné výsledky v oblasti umelej inteligencie, kvantových technológií, šandardizácie, polovodičov, online platformiem a 6G.

Digitálna aliancia EÚ – Latinská Amerika a Karibik (LAK)⁴⁵ je priekopnícky rámec spolupráce medzi oboma regiónmi. Cieľom projektu EÚ – LAK zameraného na strategické partnerstvo pre realizáciu digitálnych dialógov v rámci spolupráce v oblasti výskumu a inovácií (SPIDER) je prijatie inkluzívneho a na človeka orientovaného prístupu k digitálnej transformácii v oblastiach, ktoré môžu využívať vysokokapacitnú prepojenosť, ktorú poskytuje infraštruktúra BELLA [*Building the Europe Link to Latin America* (Budovanie prepojenia Európy s krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku)]⁴⁶. Iniciatívu týkajúcu sa kábla BELLA podporila európska sieť GÉANT⁴⁷, ktorá prostredníctvom svojich partnerstiev spája výskumné a vzdelávacie komunity vo viac ako 110 krajinách sveta a využíva vlastné zabezpečené optické siete na prepojenie poskytovateľov údajov v globálnom výskumnom systéme. V októbri 2025 bola spustená sieť EÚ – LAK pre vysokovýkonnú výpočtovú techniku. Vďaka prepojeniu superpočítačov EÚ a LAK prostredníctvom programu BELLA budú vedci z oboch regiónov spolupracovať pri vykonávaní simulácií, analýze veľkých dát a testovaní špičkových modelov spracovania s cieľom riešiť naliehavé celosvetové výzvy od modelovania klímy a objavovania liekov až po umelú inteligencia.

Na základe úspechu kábla BELLA medzi Európou a Latinskou Amerikou sa očakáva, že kábel EurAfrica Gateway poskytne odolný podmorský káblový systém pozdĺž afrického pobrežia Atlantického oceánu, čím sa ďalej posilní pripojiteľnosť v regióne.

4.3. Posilňovanie spolupráce v oblasti globálneho zdravia

Európska rada v januári 2024⁴⁸ schválila stratégiu EÚ v oblasti globálneho zdravia⁴⁹. Za kľúčové faktory pre zlepšenie zdravia, posilnenie zdravotníckych systémov a univerzálne zdravotné pokrytie sa v nej označujú výskum a inovácie, ako aj digitalizácia a kvalifikovaná pracovná sila.

Komisia od začiatku pandémie COVID-19 výrazne zlepšila pripravenosť na pandémiu, pričom kombinuje kapacity v oblasti okamžitej reakcie s dlhodobými investíciami do pripravenosti. Vďaka investíciám vo výške 1,28 miliardy EUR do viac ako 121 opatrení v oblasti výskumu a vývoja v rokoch 2022 až 2025 Komisia urýchlila vývoj a testovanie

⁴⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1598.

⁴⁶ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/programming/programmes/bella-building-europe-link-latin-america_en?prefLang=sk&etrans=sk.

⁴⁷ https://network.geant.org/international_connectivity/.

⁴⁸ <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2024/01/29/eu-global-health-strategy-council-approves-conclusions/>.

⁴⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_22_7153.

prostriedkov zdravotníckych protiopatrení, čím zvýšila aj odolnosť EÚ voči budúcim pandémiám.

Komisia zintenzívnila koordináciu financovateľov výskumu v oblasti globálneho zdravia, napríklad tým, že je jedným zo subjektov, ktoré spolupredsedia Globálnej výskumnej spolupráci v oblasti pripravenosti na infekčné choroby (GloPID-R)⁵⁰ a podporuje Globálnu alianciu pre chronické choroby (GACD)⁵¹. Komisia podporila aj prípravu nových partnerstiev vrátane Európskej aliance pre výskum zriedkavých chorôb (ERDERA)⁵².

Spoločný podnik Globálne zdravie EDCPT3 je tretím programom partnerstva európskych a rozvojových krajín v oblasti klinického skúšania⁵³. V roku 2024 spoločný podnik financoval 74 výskumných projektov v oblasti globálneho zdravia s celkovým rozpočtom 254 miliónov EUR. V reakcii na vypuknutie epidémie opičích kiahní v Konžskej demokratickej republike v roku 2024 spoločný podnik Globálne zdravie EDCTP3 aktivoval svoj mechanizmus núdzového financovania a vyhlásil núdzovú výzvu. Výsledkom bolo financovanie deviatich projektov v celkovej výške 12,1 milióna EUR, ktoré sa týkajú štúdií fázy 2, 3 a 4 súvisiacich s predexpozičnou a postexpozičnou profylaxiou vakcín proti opičím kiahňam, ako aj stratégie dohľadu a epidemiologických štúdií.

Komisia podporuje aj výskum v oblasti globálneho zdravia prostredníctvom spolupráce so Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) a Globálnym partnerstvom pre výskum a vývoj v oblasti antibiotík (GARDP), pričom poskytuje finančné prostriedky vo výške 28 miliónov EUR (2022 – 2027) na urýchlenie vývoja liečby bakteriálnych infekcií rezistentných voči liekom a aktualizáciu zoznamov prioritných patogénov rezistentných voči antimikrobiálnym látkam. Z týchto finančných prostriedkov bol 1 milión EUR určený na podporu spoločnej iniciatívy SECURE⁵⁴ organizácie WHO a partnerstva GARDP, ktorej cieľom je rozšíriť celosvetový prístup k základným antibiotikám na liečbu bakteriálnych infekcií rezistentných voči liekom. Komisia podporila vývoj liekov proti tuberkulóze pre deti a novej vakcíny proti tuberkulóze v rámci pracovného programu EU4Health na rok 2023.

Komisia uzavrela s WHO dohodu o príspevku na jej plán výskumu a vývoja v oblasti epidémií s rozpočtom 7,42 milióna EUR, aby tým podporila vývoj bezpečných a účinných vakcín a liečby proti filovírusom (vrátane eboly a vírusu Marburg) a opatrení interepidemickej pripravenosti na budúce vypuknutie epidémie. Táto práca v oblasti pripravenosti umožnila rýchlu realizáciu klinických skúšaní liečiv a vakcín, najmä počas vypuknutia epidémie eboly v Ugande v roku 2025.

A napokon, Komisia naďalej dodržiava svoj záväzok voči otvorenej výmene údajov a otvorenému prístupu, a to prostredníctvom Globálnej koalície pre biodáta, čím pomáha zabezpečiť udržateľnosť celosvetových zdrojov biodát.

4.4. Podpora inovácií

---

⁵⁰ www.glopid-r.org.

⁵¹ www.gacd.org.

⁵² <https://erdera.org/>.

⁵³ <https://www.globalhealth-edctp3.eu/>

⁵⁴ <https://gardp.org/secure/>.

EÚ je odhodlaná prezentovať sa ako atraktívna destinácia pre startupy, investorov a podniky z krajín mimo EÚ ktoré hľadajú inovatívne riešenia a projekty rizikových podnikových klientov. Ide o jednu z hlavných oblastí nového európskeho inovačného programu a Stratégie pre startupy a scaleupy⁵⁵. Posilnením medzinárodných partnerstiev a vytvorením ciest na prilákanie medzinárodných talentov a investícií, napríklad prostredníctvom iniciatívy Vyberte si Európu pre vedy o živej prírode⁵⁶, chce EÚ upevniť svoju úlohu vedúceho centra inovácií a podnikania, ktoré podporuje udržateľný rozvoj a konkurencieschopnosť v celosvetovom meradle.

Rada Európskej rady pre inovácie (EIC) v roku 2025 odporučila, aby EIC vypracovala medzinárodnú stratégiu s cieľom zvýšiť svoj globálny vplyv a pomôcť európskym startupom a scaleupom expandovať na medzinárodnej úrovni. Na základe odporúčania sa treba zamerať na štyri základné priority: 1. podpora medzinárodných činností; 2. zapojenie medzinárodných investorov a podnikov; 3. zabezpečenie ideového vedenia a 4. prilákanie medzinárodných talentov. Hlavným cieľom je pomôcť príjemcom EIC stať sa globálnymi a zároveň zachovať ich ústredie v Európe; prilákať do Európy inovátorov v oblasti špičkových technológií a spolupracovať s medzinárodnými investormi, ktorí majú záujem o spoločnosti EIC.

V marci 2024 Komisia prijala dve odporúčania na podporu odporúčania Rady o hlavných zásadách zhodnocovania vedomostí⁵⁷, a to kódexy postupov pre spoluprácu medzi priemyslom a akademickou obcou⁵⁸ a pre angažovanosť občanov⁵⁹. Viac ako 150 stratégií a postupov vyvinutých v EÚ a mimo nej možno nájsť v registri platformy EÚ pre zhodnocovanie vedomostí, ktorý je relevantný aj pre medzinárodných partnerov⁶⁰.

5. DIFERENCIÁCIA SPOLUPRÁCE S PRIORITNÝMI KRAJINAMI A REGIÓNMÍ

Geopolitický vývoj v posledných rokoch ovplyvnil spoluprácu EÚ s inými krajinami v oblasti výskumu a inovácií. V susedstve EÚ sa dynamika vyvíjala v dôsledku pridruženia Spojeného kráľovstva a Švajčiarska, ako aj kandidátskych krajín k programu Horizont Európa. Účasťou na programe Horizont Európa prostredníctvom pridruženia sa takisto posilnili vzťahy EÚ s významnými priemyselnými ekonomikami v zahraničí v oblasti výskumu a inovácií. V neposlednom rade sa obnovila pozornosť venovaná Afrike, Latinskej Amerike a Karibiku, ako aj Združeniu národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN), pričom boli vypracované významné regionálne iniciatívy. V bilaterálnom kontexte sa riešia špecifické oblasti záujmu EÚ a partnerských krajín, napríklad prostredníctvom konštruktívnej spolupráce s Čínou.

⁵⁵ SWD(2025) 138 final.

⁵⁶ https://commission.europa.eu/topics/research-and-innovation/choose-europe_en?prefLang=sk&etrans=sk.

⁵⁷ Odporúčanie Rady (EÚ) 2022/2415.

⁵⁸ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2024/774.

⁵⁹ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2024/736 – kódex postupov prijatý v roku 2024 nadväzuje na iniciatívu kódexu postupov prijatého v roku 2023 k správe duševných aktív a o štandardizácii.

⁶⁰ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/industrial-research-and-innovation/eu-valorisation-policy/knowledge-valorisation-platform_en?prefLang=sk&etrans=sk.

5.1. Integrácia spolupráce v rámci susedstva EÚ

Spojené kráľovstvo sa 1. januára 2024 stalo pridruženou krajinou programu Horizont Európa, čím vyslalo jasný signál o pretrvávajúcich spoločných záujmoch s EÚ. V roku 2024 sa Spojenému kráľovstvu mimoriadne darilo vo výzvach Európskej rady pre výskum (ERC), keď bolo hlavným príjemcom grantov na overenie koncepcie vyhlásených v júli 2024, jedným z hlavných príjemcov grantov pre začínajúcich výskumných pracovníkov vyhlásených v septembri 2024 a v porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenalo nárast o 56 % v grantoch pre konsolidátorov vyhlásených v decembri 2024. Spojené kráľovstvo bolo aj v roku 2024 najväčším príjemcom grantov v rámci akcií Marie Curie-Sklodowskej.

Účasť Švajčiarska, ktoré je dlhoročným partnerom EÚ v oblasti výskumu a inovácií a v minulosti sa aktívne zúčastňovalo na predchádzajúcich rámcových programoch pre výskum a inovácie, sa v prvých rokoch programu Horizont Európa znížila, keďže uvedená krajina nebola pridružená k programu. Vďaka pridruženiu účinnému od 1. januára 2025 sa švajčiarski výskumní pracovníci a subjekty môžu opäť zúčastňovať na programových výzvach.

Systémy výskumu a inovácií krajín Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), Nórska a Islandu, sú úzko prepojené so systémami EÚ, rovnako ako priemyselné hodnotové reťazce a akademické siete. K excelentnosti rámcových programov pre výskum a inovácie významne prispieva najmä Nórsko.

Účasť partnerov zo západného Balkánu na rámcových programoch EÚ pre výskum a inovácie sa výrazne zvýšila a dosiahla najvyššiu úroveň v programe Horizont Európa. Úsilie v oblasti výskumu a inovácií sa zintenzívňuje najmä prostredníctvom inovačného programu pre západný Balkán⁶¹, podpory technologicky orientovaných výskumných infraštruktúr a ďalšej integrácie regiónu do európskeho výskumného priestoru.

V krajinách Východného partnerstva⁶² sa s podporou EÚ realizovalo pravidelné monitorovanie plnenia piatich priorít v oblasti výskumu a inovácií vymedzených v pracovnom dokumente útvarov Komisie z roku 2021⁶³. Nástroj politickej podpory programu Horizont poskytol moldavským⁶⁴ a ukrajinským⁶⁵ orgánom odbornú podporu pri koncipovaní reforiem politiky v oblasti výskumu a inovácií. Napriek zložitej geopolitickej a hospodárskej situácii v regióne sa všetkým piatim krajinám podarilo uskutočniť vládne reformy, prijať národné vedecké stratégie a začať ich realizovať a zvýšiť svoju účasť na programe Horizont Európa v porovnaní s programom Horizont 2020.

---

⁶¹ <https://westernbalkans-infohub.eu/wp-content/uploads/2024/10/a-western-balkans-agenda-on-innovation-research-education-KI0221615ENN-1.pdf>

⁶² Arménsko, Azerbajdžan, Gruzínsko, Moldavská republika a Ukrajina.

⁶³ SWD(2021) 186 final.

⁶⁴ <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/policy-support-facility/psf-country/support-moldova-reforms-public-rd-sector>.

⁶⁵ <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/policy-support-facility/psf-country/support-ukraine-research-infrastructures-policies>.

Komisia sa zamerala na vytvorenie osobitných podporných opatrení pre Ukrajinu⁶⁶ a uľahčila účasť Ukrajiny na výzvach programu Horizont Európa a výskumného a vzdelávacieho programu Euratomu. Napríklad osobitný štipendijný program s názvom MSCA4Ukraine podporuje vysídlených výskumných pracovníkov z Ukrajiny a umožňuje im pokračovať v ich výskumných činnostiach v EÚ. V súlade s komuniké ministrov pre vedu a technológie krajín skupiny G7 z roku 2024 EÚ spolu s Ukrajinou, talianskym predsedníctvom G7 a organizáciou UNESCO vytvorila Medzinárodnú koalíciu pre výskum, vedu a inovácie na Ukrajinu s cieľom využiť potenciál výskumu a inovácií pri obnove a rekonštrukcii Ukrajiny. Rovnaký cieľ, uplatňovaný na klimaticky orientovanú obnovu v mestskom prostredí, sleduje aj nová iniciatíva SUN4Ukraine⁶⁷ európskej misie Klimaticky neutrálne a inteligentné mestá.

Únia pre Stredozemie a EÚ na úrovni ministrov v roku 2022 vypracovali a prijali plány výskumu a inovácií v oblasti zdravia, zmeny klímy a energie z obnoviteľných zdrojov, v ktorých stanovili priority spolupráce a hospodárskeho rozvoja. K realizácii týchto plánov prispieva iniciatíva pre Stredozemie, ktorá sa začala v pracovnom programe Horizont Európa na roky 2023 – 2024 a pokračovala v roku 2025, a spolupráca v oblasti výskumu medzi EÚ a Stredozemím sa vďaka nej zvýšila približne o 60 %⁶⁸. V oblasti poľnohospodárstva a vodného hospodárstva k tomuto úsiliu prispieva aj Partnerstvo pre výskum a inovácie v oblasti Stredozemia (PRIMA)⁶⁹, ktoré bolo v apríli 2024 predĺžené o ďalšie tri roky (2025 – 2027). Pakt pre Stredozemie prijatý v októbri 2025⁷⁰ ako nová hlavná iniciatíva EÚ na posilnenie spolupráce s južnými partnermi predstavuje príležitosť na zmenu vedeckej spolupráce prostredníctvom vytvorenia spoločných centier pre výskum a inovácie v Stredozemí, podpory mobility výskumných pracovníkov, podpory vytvorenia centra vedeckej diplomacie a presadzovania opatrení modrého hospodárstva. Pakt pre Stredozemie nadväzoval na prijatie spoločného oznámenia o strategickom prístupe Európskej únie k čiernomorskému regiónu v máji 2025⁷¹.

5.2. Prehľbovanie spolupráce s industrializovanými krajinami mimo EÚ a krajinami s rozvíjajúcou sa ekonomikou

Do januára 2025 sa vzťahy so Spojenými štátmi v oblasti výskumu a inovácií vyvíjali pozitívne, pričom sa zvyšovala spolupráca v rôznych oblastiach, úspešne sa obnovila dohoda medzi EÚ a USA o vede a technológiách, podpísalo sa spoločné vyhlásenie, v ktorom sa stanovil komplexný program spolupráce v oblasti výskumu a inovácií, a subjekty USA sa výrazne zapojili do programu Horizont Európa. Zmena postoja k politike v oblasti vedy zo strany novej administratívy USA, ktorá znížila priority výdavkov na výskum v prioritných oblastiach EÚ, ako sú klíma, životné prostredie, čistá energia alebo infekčné choroby,

⁶⁶ Stránka ERA4Ukraine (<https://euraxess.ec.europa.eu/ukraine>) ponúka prehľad všetkých akcií na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni vrátane MSCA4Ukraine, pracovných ponúk ERC a štipendijného programu JRC – EUI (Európsky univerzitný inštitút).

⁶⁷ <https://www.sun4ukraine.eu/>.

⁶⁸ Pracovný program Horizont Európa na roky 2023 – 2024: 37 tém s celkovým rozpočtom 320 miliónov EUR.

⁶⁹ <https://prima-med.org/>.

⁷⁰ JOIN(2025) 26 final.

⁷¹ JOIN(2025) 135 final.

a odstúpila od viacerých multilaterálnych iniciatív v oblasti výskumu a inovácií, spôsobila, že transatlantický dialóg a spolupráca v oblasti výskumu a inovácií sa ocitli pod tlakom. Na ochranu záujmov EÚ boli v rámci programu Horizont Európa vypracované opatrenia na posilnenie podpory EÚ pre multilaterálne platformy spolupráce, najmä v oblasti pozorovania oceánov, klímy a dátovej suverenity. Pokiaľ ide o súbory údajov, opatrenia zahŕňajú i) vypracovanie rámcov pre dátovú suverenitu; ii) zavedenie spoľahlivého riadenia rizík pre prístup ku kritickým údajom a iii) využívanie vnútroštátneho financovania na podporu prístupu k nákladným digitálnym službám. Keďže USA zostávajú prirodzeným partnerom EÚ v oblasti výskumu a inovácií, EÚ sa snaží udržať otvorené komunikačné kanály s federálnymi partnermi v oblasti výskumu a inovácií v USA s cieľom prehodnotiť spoločné priority a obnoviť živú spoluprácu.

Pokiaľ ide o Čínu, v diskusiách o spoločnom pláne budúcej spolupráce medzi EÚ a Čínou v oblasti vedy, technológií a inovácií, konkrétne o rámcových podmienkach týkajúcich sa inovácií, sa stále nedosiahol dostatočný pokrok⁷², ale značný pokrok sa dosiahol v prípade rámcových podmienok spolupráce v oblasti výskumu⁷³. Spolupráca medzi EÚ a Čínou v oblasti výskumu a inovácií sa zameriava na dve hlavné výskumné iniciatívy týkajúce sa potravín, poľnohospodárstva a biologických riešení (FAB) a zmeny klímy a biodiverzity (CCB), kde je spolupráca obojstranne prospešná⁷⁴. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a na značné obavy týkajúce sa využívania duševného vlastníctva vytvoreného v rámci programu Horizont Európa sa však čínske subjekty už nemôžu zúčastňovať na žiadnej z inovačných činností programu⁷⁵. Komisia posilnila koordinačné úsilie s členskými štátmi s cieľom zosúladiť prístupy prostredníctvom siete vedomostí EÚ o Číne zameranej na výskum a inovácie (EU-KNOC) a investovala viac ako 13 miliónov EUR do rozšírenia vedomostí o súčasnej Číne v oblastiach, ako je politika, spoločnosť, hospodárstvo a obchod, veda a technológie a klíma.

Vzhľadom na veľmi silnú vedeckú, technologickú a inovačnú kapacitu Kórejskej republiky jej pridruženie k programu Horizont Európa v roku 2025 otvorilo množstvo možností pre širšiu a systematickejšiu spoluprácu medzi EÚ a Kóreou zameranú na výskum a inovácie v oblastiach, ako sú digitálne technológie, nanotechnológie alebo satelitná navigácia, ako aj čistá energia, výskum klímy, oceánov a životného prostredia a zdravie. To isté sa očakáva aj v prípade Japonska po úspešnom ukončení rokovaní o jeho účasti na programoch Únie a pridružení k programu Horizont Európa, popri prebiehajúcej spolupráci v oblasti pokročilých materiálov. Pridruženie Nového Zélandu k programu Horizont Európa zas viedlo k tomu, že počet podpísaných grantov sa v rokoch 2022 až 2024 takmer strojnásobil.

Dohoda o pridružení Kanady k pilieru II programu Horizont Európa, ktorá bola podpísaná 3. júla 2024, dáva kanadským výskumným pracovníkom a organizáciám možnosť

---

⁷² Medzi tieto podmienky patria práva duševného vlastníctva, prednormatívny výskum, posudzovanie zhody a normalizácia, prístup k vládnejmu obstarávaniu, spravodlivé a transparentné regulačné rámce.

⁷³ Medzi tieto podmienky patrí otvorená veda, etika a integrita vo výskume, mobilita výskumných pracovníkov a rodová rovnosť v oblasti výskumu a inovácií.

⁷⁴ Pracovný program Horizont Európa na roky 2023 – 2024 zahŕňal sedem akcií s celkovým rozpočtom 86 miliónov EUR spolufinancovaných EÚ a Čínou.

⁷⁵ Inovačné činnosti sú akcie s vysokou úrovňou technologického rozvoja a sú bližšie k trhu.

zúčastňovať sa na tejto časti programu za rovnakých podmienok ako ich partneri z EÚ. Výsledkom je už viac ako 100 kanadských účastí na projektoch programu Horizont Európa. Očakáva sa, že sa tento počet výrazne zvýši, pretože mnohé návrhy projektov s kanadskou účasťou sa práve vyhodnocujú alebo sú vo fáze prípravy dohody o grante.

Spolupráca s Indiou nabrala na intenzite od založenia Rady EÚ – India pre obchod a technológie⁷⁶, ktorá sa zameriava na digitálne a zelené technológie a technológie čistej energie. Na druhom stretnutí ministrov Rady pre obchod a technológie v Naí Dillí vo februári 2025 sa dohodla ďalšia spolupráca v oblasti technológií so spoločnými finančnými investíciami do spoločného výskumu zameraného na znečistenia morí, transformáciu odpadu na čistý vodík a technológie recyklácie batérií pre elektrické vozidlá. Väčší dôraz sa bude klásť aj na umožnenie spolupráce indických a európskych startupov. V spoločnom oznámení o novom strategickom programe EÚ – India sa technológie a inovácie označujú za hlavný pilier budúcej spolupráce medzi EÚ a Indiou⁷⁷. Okrem toho dvojstranná dohoda o vedecko-technickej spolupráci medzi EÚ a Indiou bola automaticky predĺžená do roku 2030.

Vzťahy s Brazíliou sú obzvlášť silné v oblasti technológií zelenej transformácie, ako sú integrované biorafinérie a technológie slnečnej energie, ako aj v oblasti biodiverzity, morského výskumu, ekosystémových/prírodných prístupov k udržateľným mestám, udržateľnosti a zdravia. Komisia prispela k programu brazílskeho predsedníctva skupiny G20 a pomohla zabezpečiť prijatie stratégie skupiny G20 na podporu spolupráce zameranej na otvorené inovácie, odporúčania skupiny G20 o rozmanitosti, rovnosti, inklúzii a prístupnosti v oblasti vedy, technológií a inovácií a 10 hlavných zásad globálnej iniciatívy pre biohospodárstvo.

Posilnené vzťahy medzi EÚ a Južnou Afrikou sa odzrkadľujú vo výsledkoch samitu v roku 2025 a v začatí prvého partnerstva pre čistý obchod a investície, ako aj v mimoriadnej účasti Južnej Afriky na programe Horizont Európa ako prvej spomedzi afrických krajín z hľadiska objemu grantov aj počtu projektov. Južná Afrika zohráva vedúcu úlohu pri vykonávaní inovačného programu AÚ – EÚ prostredníctvom spolufinancovania viacerých iniciatív spolupráce v oblasti výskumu a inovácií, ako je napríklad dlhodobé spoločné partnerstvo AÚ – EÚ pre výskum a inovácie v oblasti udržateľnej energie (LEAP-SE). EÚ veľmi úzko spolupracovala s juhoafrickým predsedníctvom skupiny G20 v roku 2025 a podporila prijatie odporúčaní skupiny G20 pre zapojenie do vedy.

5.3. Prehľadovanie partnerstiev EÚ s Afrikou, Latinskou Amerikou a Karibikom a juhovýchodnou Áziou

Komisia splnila svoj záväzok zvýšiť podporu spolupráce v oblasti výskumu a inovácií s Afrikou, a to vypracovaním inovačného programu AÚ – EÚ spoločne s Komisiou Africkej únie (AÚ) a členskými štátmi a jeho prijatím v roku 2023. Inovačný program AÚ – EÚ vytvára nový rámec pre využívanie výsledkov výskumu zameraného na verejné zdravie a zelenú a digitálnu transformáciu na podporu zamestnanosti a rastu prostredníctvom

⁷⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_23_596.

⁷⁷ JOIN(2025) 50 final.

spoločného využívania technológií a odborných znalostí⁷⁸. Iniciatívami týkajúcimi sa Afriky v programe Horizont Európa sa zvýšila spolupráca medzi výskumnými pracovníkmi z oboch regiónov v priemere o 40 % ročne⁷⁹. Partnerstvo AÚ – EÚ pre výskum a inovácie v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti a udržateľného poľnohospodárstva združuje viac ako 70 poskytovateľov finančných prostriedkov na výskum z Afriky a Európy. V rámci balíka investícií do stratégie Global Gateway Afrika – Európa sa podporil Program vesmírneho partnerstva Afrika – EÚ, a to investíciami vo výške 100 miliónov EUR, pričom sa zameriava na rozvoj vesmírnych služieb, a najmä na podporu využívania programu Copernicus na zlepšenie systémov včasného varovania pred nebezpečnými poveternostnými javmi a vedomostí o zmene klímy, na posilnenie inštitucionálnej spolupráce medzi EÚ a Afrikou a na podporu kapacít vesmírneho priemyslu. Regionálne centrá excelentnosti pre program zelenej transformácie je program v hodnote 80 miliónov EUR zameraný na podporu vytvárania a správy vedomostí prostredníctvom lepšieho získavania údajov, prístupu k nim a ich spoločného využívania. Na základe pilotnej fázy programu Africká výskumná iniciatíva pre vedeckú excelentnosť (ARISE), ktorý realizuje Africká akadémia vied, bola oznámená podobná podpora vo výške 25 miliónov EUR pre druhú fázu, čo podnietilo ďalšie prísľuby členských štátov AÚ. Pri príležitosti 15. výročia politického dialógu na vysokej úrovni medzi AÚ a EÚ o vede, technológiách a inováciách sa v októbri 2025 uskutočnila séria podujatí vrátane seminára o umelej inteligencii vo vede v rámci spolupráce medzi Afrikou a Európou, dialógu medzi AÚ a EÚ o vedeckej diplomacii, veľtrhu inovácií usporiadaného v spolupráci s Úniou pre Stredozemie a stretnutia vysokých úradníkov AÚ a EÚ pre výskum a inovácie.

Spolupráca so Spoločenstvom štátov Latinskej Ameriky a Karibiku (CELAC) získala nový impulz vďaka prvej schôdzi ministrov EÚ – CELAC o výskume a inováciách, ktorá sa konala v septembri 2025 v Bruseli. Ministri krajín EÚ a CELAC na tejto schôdzi schválili ministerské vyhlásenie a nový program spolupráce medzi EÚ a CELAC v oblasti výskumu a inovácií, ktorým sa zriadili tri pracovné skupiny pre oblasti i) zdravia; ii) zmeny klímy, environmentálnej udržateľnosti a energetickej transformácie a iii) umelej inteligencie vo vede, ktoré dopĺňajú existujúcu pracovnú skupinu pre výskumnú infraštruktúru. Každá skupina vypracuje operačné plány, v ktorých sa vymedzia priority, činnosti a výsledky pre spoluprácu medzi oboma regiónmi v danej prioritnej oblasti. Iniciatíva pre spoluprácu v oblasti inovácií medzi EÚ a LAK bola spustená v októbri 2023 s cieľom vytvoriť a sprevádzkovať sieť existujúcich podnikateľských inkubátorov a akceleratorov a štruktúrovať inovačnú prítomnosť členských štátov EÚ v Latinskej Amerike a Karibiku. V karibskej oblasti sa začala realizovať akcia Investičný program Global Gateway (GGIA) týkajúca sa riasy *Sargassum*, ktorá do rozvojovej spolupráce EÚ pridáva rozmer výskumu a inovácií.

Konkurencieschopnosť a bezpečnosť EÚ je úzko prepojená so Združením národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN), čo si vyžaduje, aby EÚ posilnila svoju spoluprácu v oblasti

---

⁷⁸ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-07/ec_rtd_au-eu-innovation-agenda-final-version.pdf.

⁷⁹ Pracovný program Horizont Európa na roky 2023 – 2024: 30 tém s celkovým rozpočtom 300 miliónov EUR.

výskumu a inovácií s týmto regiónom. Spolupráca sa zameriava na zelené technológie, digitálnu transformáciu, inovácie v zdravotníctve a výmenu skúseností s regionálnou integráciou (výskumné infraštruktúry, mobilita talentov, transfer technológií). V rámci dialógu medzi ASEAN a EÚ o vede, technológiách a inováciách boli identifikované ďalšie oblasti spolupráce: inovácie/startupy, vedecká diplomacia a rodová rovnosť vo výskume a inováciách.

6. ZÁVERY

Od prijatia globálneho prístupu k výskumu a inováciám v roku 2021 došlo k vážnym nepredvídaným vonkajším udalostiam, ako je útočná vojna Ruska voči Ukrajine, eskalujúci konflikt na Blízkom východe, zásadné zmeny v politikách USA v oblasti vedy, zmeny klímy, životného prostredia alebo zdravia a seizmické zmeny v uplatňovaní prevratných technológií, ako je napríklad umelá inteligencia. Tento vývoj zásadne ovplyvňuje globálne prostredie výskumu a inovácií a vyžaduje si, aby EÚ oveľa dôraznejšie bránila svoje politické a hospodárske záujmy a presadzovala svoje hodnoty na celom svete. Byť majákom akademickej slobody, slobody vedeckého výskumu a rodovej rovnosti je ústredným prvkom ambície EÚ prilákať najlepšie vedecké talenty, ktorú podporuje iniciatíva Vyberte si Európu pre vedy o živej prírode.

EÚ na tieto výzvy reagovala, napríklad prijatím odporúčania Rady o posilnení bezpečnosti výskumu, vypracovaním európskeho rámca pre vedeckú diplomáciu, vytvorením multilaterálneho dialógu o zásadách a hodnotách medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií a pridružením kľúčových globálnych partnerov k programu Horizont Európa, a zároveň vytvorila rovnaké podmienky a reciprocitu, najmä vo vzťahu k Číne. Priority EÚ, ktorá je naďalej odhodlaná dodržiavať Európsku zelenú dohodu, sa posunuli smerom k prechodu na čistú energiu a posilneniu konkurencieschopnosti EÚ, pričom sa zameriavajú aj na obranu a dvojité použitie.

Umiestniť výskum a inovácie do centra konkurencieschopnosti EÚ znamená umiestniť ich aj do centra vonkajšej činnosti EÚ. EÚ musí preukázať príkladné vedúce postavenie pri využívaní výskumu a inovácií na dosiahnutie mieru a multilateralizmu a na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja OSN do roku 2030, a to aj prostredníctvom boja proti zmene klímy a strate biodiverzity. V tomto novom kontexte zostávajú v platnosti zásady otvorenosti a bezpečnosti stanovené v globálnom prístupe k výskumu a inováciám. V niektorých oblastiach je potrebný ďalší vývoj a úpravy. Ide o oblasti súvisiace s vytvorením rovnakých podmienok a reciprocitu v medzinárodnej spolupráci v oblasti výskumu a inovácií, so zohľadnením tematických priorít, ako je konkurencieschopnosť, a s väčším dôrazom na startupy a scaleupy, ako aj so zmenou geografických priorít. To má zásadný význam pre zabezpečenie toho, aby si EÚ obhájila svoje záujmy a zostala na čele výskumu a inovácií a zároveň bola spoľahlivým partnerom, na ktorého sa zvyšok sveta môže spoľahnúť.